

Nieuw leven voor juwelierszaak Wolfers

Museumbezoek

In 1912 werd de winkel van de juweliers-zilversmeden Wolfers Frères in de Brusselse Arenbergstraat ingehuldigd. Het was een prestigieuze creatie van Victor Horta. In 1973 werd de winkel ontmanteld en overgebracht naar de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, waar het interieur gedeeltelijk werd heropgebouwd. In 2017 werd beslist om het art-nouveaumeubilair volledig te restaureren en op te stellen in een nieuw chronologisch parcours over Europese sierkunsten en kunstnijverheid van de 18de tot 20ste eeuw. Het ontwerp van de nieuwe Wolferszaal werd toevertrouwd aan studiebureau Barbara van der Wee Architects. Het resultaat kan u samen met ons bewonderen o.l.v. een gids van Korei.

Precies 105 jaar na de plechtige inhuldiging van de juwelierszaak Wolfers Frères, wordt de winkel opnieuw in zijn authentieke opstelling getoond.

Daarvoor maakte men in het Jubelparkmuseum een zaal vrij van ongeveer dezelfde oppervlakte en vorm als de ruimte die Victor Horta had gecreëerd in het gebouw in de Arenbergstraat in Brussel. Op basis van een grondige historische studie worden de vitrines en toonbanken geplaatst zoals Horta ze had ontworpen. Daarvoor ontmantelde men de kleine, voorlopige opstelling van het meubilair in het museum en werden de opgeslagen interieurelementen uit de reserves gehaald. Om de oorspronkelijke sfeer nog te versterken, wordt er enkel met diffuus licht gewerkt en zullen de bezoekers als het ware de zaal betreden zoals vroeger het uitgelezen cliënteel de juwelierszaak binnen wandelde via de originele dubbele deur.

Zoals vroeger het uitgelezen cliënteel binnenwandelde...

Het winkelinterieur is volgens de regels van de kunst gerestaureerd. Al het meubilair, gemaakt van donkerrood Cubaans mahoniehout, werd inmiddels grondig gereinigd en de originele vernislaag is hersteld. De fluweelbekleding van de binnenzijde van de toonkasten wordt opnieuw

geweven naar het voorbeeld van de originele stof. Het patina van het bronsbeslag wordt opgefrist. Daardoor zal de oorspronkelijke kleurenharmonie zoals Victor Horta die bedacht had, opnieuw zichtbaar worden: een sublieme combinatie van donkerrood gepolitoerd mahonie, donkergroen fluweel en goudaccenten van het beslag, dat alles in harmonie met de mauve kleur van de muren.

Door die doorgedreven restauratie en wederopbouw zullen wij – als bezoekers – het idee krijgen dat we opnieuw terechtkomen in die exclusieve Brusselse zaak van luxeobjecten.

Een naam met internationale weerklank

In 1850 stichtte de Duitse migrant Louis Wolfers onder zijn naam een klein atelier voor de productie van zilverwerk in Brussel. De werkplaats groeit gestaag en al op jonge leeftijd worden zijn drie zonen Philippe, Max en Robert bij de zaak betrokken.

Door de opeenvolgende huwelijken van Louis' zonen en de daarbij horende bruidsschat worden zij elk vennoot. Philippe Wolfers associeerde zich in 1885, in 1890 volgt Max en in 1897 werden ook Robert en hun neef Albert vennoten. Vanaf dat ogenblik werd de nieuwe naam Wolfers Frères aangenomen.

De mooie winkel is aanvankelijk gelegen vlakbij de Sint-Michielskathedraal, op de hoek van de Loksumstraat en de Bergstraat. Toen Wolfers omwille van de Noord-Zuidverbinding werd onteigend, koos de familie in 1912 voor een strategisch gelegen plek in de Arenbergstraat. Niet alleen lag de winkel dan tussen de bovenstad, waar de rijke families hun herenhuis hadden, en de benedenstad met de beurs,

maar ook vlak bij de Sint-Hubertusgalerijen. Die gaanderij was immers begin 20e eeuw dé plek bij uitstek waar rijke dames gingen winkelen. Wanneer hun man terugkwam van de beurs én de zaken goed waren verlopen, was een tussenstop bij Wolfers Frères – de zonen Philippe, Max en Robert en neef Albert – vanzelfsprekend.

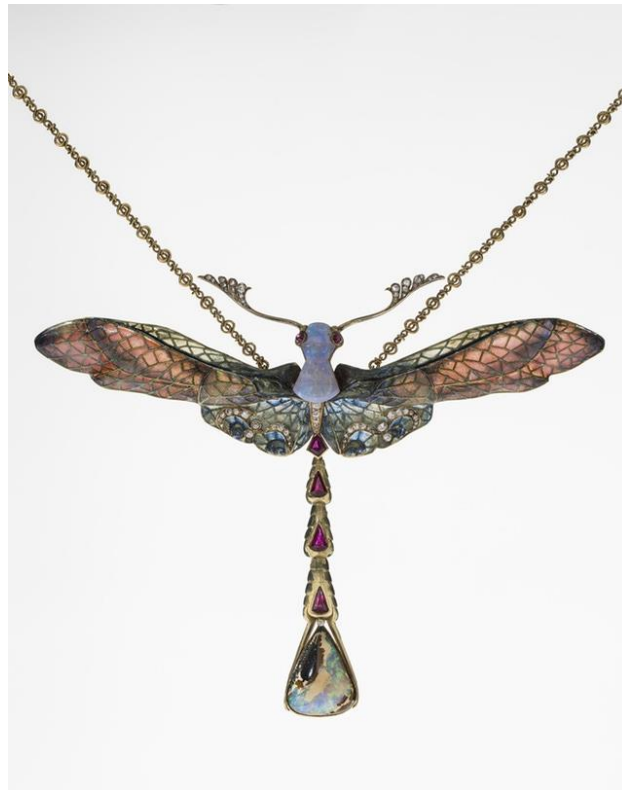
Met rijke klanten als Solvay en Van Eetvelde kon Wolfers Frères bijna niet anders dan ook met Victor Horta werken, de meest prestigieuze architect van die tijd. Horta ontwierp in 1909 een gebouw met atelier en luxueuze winkelruimte, die werd gerealiseerd door de Britse firma F. Sage & Co.

Exorbitant duur...

Het succes van Wolfers Frères was het resultaat van een doordachte bedrijfsstrategie. Elk van de partners had een duidelijk afgebakende functie: Philippe Wolfers was de artistiek directeur, Max concentreerde zich op de handelscontacten, Robert bouwde het machinepark uit en Albert bewaakte de financiën.

In die samenstelling werd Philippe als creatief genie uitgespeeld. Hij was de auteur van unieke creaties die vanaf 1894 tot 1929 op de belangrijkste kunsttentoonstellingen in het binnen- en buitenland werden getoond. Zijn werken worden alom geprezen, maar zijn exorbitant duur. Ze dienen om publiciteit te voeren voor het hele gamma van Wolfers Frères. Alle producten van de firma zijn immers gerealiseerd naar ontwerpen van de internationaal geroemde kunstenaar Philippe Wolfers. Hij wordt beschouwd als één van de grote figuren van de Belgische art nouveau en art deco.

Na de verkoop van het pand aan KBC in 1973 schonken Philippe Wolfers' kleindochters, Janine Schotsmans-Wolfers en Claire-Nelly Baeyens-Wolfers, het winkelinterieur aan het Jubelparkmuseum. Een klein deel ervan stond jarenlang wat verloren in de ruimtes rond Aziatische kunst, maar het merendeel bleef al die tijd in de reserve. Aangezien die zaal min of meer dezelfde grootte en afmetingen heeft als de oorspronkelijke winkel, besloot men het 350 vierkante meter grote interieur opnieuw op te bouwen in het museum.

Daarvoor werd er samengewerkt met Horta-specialiste Barbara Van der Wee op basis van onder andere een archieffoto en van stukjes zijdebekleding (gevonden achter een deur nota bene). Ook de museumzalen zelf kregen een fikse opknapbeurt. Alles samen is dat goed voor een investering van meer dan één miljoen euro.

Aangezien Wolfers Frères in de gloriejaren over een uitgebreid cliënteel beschikte, was de winkel destijds opgedeeld in twee helften, voor de detail- en groothandel. Nu wordt die opsplitsing gebruikt om binnen dit historische kader het verhaal van de Belgische art nouveau en art deco te vertellen.

Voor de internationale tentoonstelling van 1925 (in Parijs) ontwierp Philippe Wolfers de Gioconda, een rijkelijk versierde eetkamer. De internationale pers was er destijds weg van, en het werd toen ook bekroond met de Grand Prix. Het was die expo die later zijn naam zou verlenen aan de nieuwe decoratieve stijl die er werd gepresenteerd: art

deco. Op eigen initiatief kocht graaf Adrien van der Burch er 150 objecten voor het museum.

Opdracht voor het Jubelparkmuseum

Als eerste Europese instelling kreeg het museum in 1889 van de regering de opdracht om actief een collectie moderne decoratieve kunsten uit te bouwen. De vaas van Émile Gallé was de allereerste aankoop. Ze kostte 350 frank of het toenmalige jaarloon van een poetsvrouw. Negentig procent van die verworven stukken heeft echter de reserves nooit verlaten. Dat verandert nu met de herstructurering van het museum en de inrichting van zalen rond toegepaste kunsten uit de 18e, 19e en 20e eeuw. Vanaf 2020 kunnen bezoekers er terecht voor een overzicht van duizend jaar toegepaste kunsten – een mooie aanvulling op de architectuurrondleidingen in de stad. Bovendien krijgt het museum daarmee eindelijk de functie waarvoor het in 1889 werd opgericht.

Tot slot citeren we de conservator van deze tentoonstelling, Werner Adriaenssens, die – via zijn doctoraat – kleindochter Claire-Nelly Baeyens-Wolfers beter leerde kennen. “Voordat ze in 2016 overleed, had ze haar erfgenamen blijkbaar opgedragen om mij als conservator decoratieve kunsten in het museum de eerste keuze te geven uit de in de familie bewaarde stukken. En dankzij de goede samenwerking met de Koning Boudewijnstichting hebben we zo onder meer acht unieke juwelen, drie beeldhouwwerken en 129 ontwerptekeningen van Philippe en Marcel Wolfers, de creatieve krachten van het huis, kunnen verwerven. Ook de hanger ‘Libellule’ (1903), hét iconische stuk van Philippe Wolfers, blijft dankzij die verwerving van een stukje familiaal patrimonium toegankelijk voor iedereen.”

Bronnen:

<http://www.kmkg-mrah.be/nl/expositions/horta-wolfers>

<http://www.bruzz.be/uit/nieuws/horta-en-wolfers-herleven-jubelparkmuseum-2017-11-28>

Myriam Vanden Nest